

Izhaja vsako sredo. Naročnina: letno 30 Din, polletno 15 Din, za inozemstvo letno 50 Din. Inserati po tarifi. Pismenim vprašanjem naj se priloži znamka za odgovor. Nefrankirana pisma se ne sprejemajo.

Rokopisi se ne vračajo. Plača in toži se v Ljubljani. Uredništvo in uprava je v Ljubljani v Kolodvorski ul. št. 7. Telefon inter. št. 32-59. Kačun pri poštni hranilnici št. 14.194.

Novo leto — novi upi!

Kaj pričakujemo od novega leta? Ali bo to leto leto odločitve, leto izboljšanja gospodarskih prilik, ali pa bo leto 1934. leto nove postritve krize, novega trpljenja in obupa? Ne zahtevamo odgovorov na ta vprašanja, zakaj ne delamo si praznih upov, ne obetamo si nič nedosegljivega, zahtevamo in upamo le eno, da bo leto 1934. leto dela, leto nesebičnosti, poštenja in dobre volje za napredek našega gospodarstva.

Do nedavnega je bila država samo pravno-politična ustanova, katere naloga je bila ščititi kulturne dobrine svojih državljanov, kot osebno varnost, skrbeti za šolo in druge kulturne ustanove, gospodarsko se je udeleževala samo v toliko, v kolikor je skrbela z organizacijo prometa, z raznimi trgovskimi dogovori in s carinami za ugodnejši gospodarski razvoj posameznika, sicer se za nadaljnji gospodarski razvoj posameznika ni brigala. Z ogromnim razvojem tehnike pa so se proizvodne možnosti popolnoma spremenile in država je prisiljena in tudi poklicana, da posega in daje smernice tudi privatnemu gospodarstvu. Mi pravimo, da ima država nalogo skrbeti za kulturne in materialne dobrine svojih državljanov. Zato pa je potreben načrt.

Predno gre kmet na delo, si naredi načrt za eno leto ali pa celo za dve leti naprej. Na tej njeni bom posejal pšenico, na tej rži, na drugi bom posadil to ali ono. To je njegov glavni načrt, potem pride čas dela. Dober kmet si zopet naredi podroben načrt dela, danes bom

delal to, jutri to in tretji dan zopet kaj drugega, obenem pa razdeli delo med družino. Vsak član družine ve za ta načrt in ve, kaj mora delati. To je dobro kmetško gospodarstvo. Kaj bi rekli o kmetu, ki bi posejal na njivi pšenico, čez teden pa bi jo zopet preoral in jo posejal z ržjo. Bil bi slab gospodar. Tudi država si mora postaviti svoj glavni in podrobni gospodarski načrt, ker brez načrta je napredek nemogoč. Ta načrt mora biti tak, da bo zaposlil vse državljanke, in tudi vsak državljan mora biti poučen, kaj ima narediti v taki mašineriji.

Kdo naj naredi načrt? Imamo gospodarske strokovnjake, katere bo treba vpreči v delo za ustvaritev glavnega in podrobnega gospodarskega načrta.

Pri določevanju takega gospodarskega načrta pa je naša zahteva, da naši narodni zastopniki ščitijo naše interese in interese naših krajev, da ne bi bili pri tem načrtu zapostavljeni in oškodovani. Zaupamo našim narodnim predstavnikom in smo prepričani, da bodo vse storili, da bo leto 1934. začetek načrtnega dela. Zavedamo se, da pri obnovitvi našega gospodarstva moramo sodelovati vsi, vemo, da bo naše trpljenje in pomanjkanje večje, toda mi vemo, da naše trpljenje ne bo zastoj. Leto 1933. je bilo leto utrditve naše narodne in državne misli, leto 1934. pa naj bo leto načrtnega gospodarstva in leto gospodarskega napredka.

Iz kmetiskih vrst.

Agrarna reforma

Vprašanje razlaščenih veleposestniških gozdov je rešeno

V božični številki »Kmetškega lista« sem napisal v članku »Agrarnim interesentom za Božič«, da vprašanje razlaščenih gozdov še ni rešeno. Od približno 40.000 ha razlaščene površine je prevzela v svojo upravo »Začasna drž. uprava« jedva 2137 ha gozdov in to od veleposestva Zabeo na Fali 1000, od dr. Karola Borna 806 in od Hosheka 331 ha. Prevzeti so bili tudi razlaščeni gozdovi na Turjaškem Auerspergu v izmeri 1500 ha in Alfred Windischgrätz 1519 ha. Te odloke pa je »Državni svet« razveljavil, kakor tudi odlok o prevzemu gozdne površine na Kočevskem Auerspergu v izmeri 14.858 ha.

Za prevzem razlaščene gozdne površine na ostalih 7 veleposestvih ministristvo za kmetijstvo sploh še ni izdalo prevzemnih odredb.

Na koncu božičnega članka sem izrazil željo in nado, naj nam letošnji Božič tudi v tem pogledu prinese razveseljevo rešitev.

V prvi številki »Kmetškega lista« za novo leto pa morem vsem agrarnim interesentom in celi slovenski javnosti sporočiti veselo vest, da je minister za kmetijstvo in predsednik ministrskega sveta g. dr. Milan Srškić izpolnil naše nade in naše želje ter odredil s svojo rešitvijo od 21. decembra 1933. pod št. 76.720/VI a/33 prevzem razlaščenih veleposestniških gozdov na

vseh prizadetih veleposestvih razen Huga Windischgrätz, ki je italijanski državljan in za katerega se bo stvar uredila kasneje ter KID, pri kateri se je izkazalo, da nima 1218, temveč 1022 ha gozdov.

Prevzeti se morajo takoj vse razlaščene površine strogo v duhu uzakonjenih razlastitvenih odlokov iz l. 1932.

Vsi agrarni interesenti se bodo še dobro spominjali, koliko ogorčenih protestov je povzročil ne samo med revnim slovenskim kmetškim ljudstvom, temveč pred celokupnim našim narodom predlog tedanje komisije in večine Začasne državne uprave, da se ne prevzame vseh razlaščenih gozdov, temveč okrog 8000 ha manj. »Zveza slov. agrarnih interesentov« je tedaj sklicala protestno zborovanje in opozorila vso našo javnost na škodljive posledice teh in takih predlogov in narodnem, državno obrambnem in moralnem pogledu. Vnela se je ostra časopisna borba doma in tudi v beograjskem dnevniku »Politika«. Iz vsakega koraka in glasu je odmevalo, da se mora vprašanje razlaščenih gozdov rešiti edino tako, kakor velepa zakon, ki sloni na pravičnih interesih naroda, posebno še revnega kmetškega ljudstva, ki je izraz resničnih narodnih potreb. Kajti narod ne vidi v

agrarni reformi ničesar drugega ko popravilo pred sto in sto leti prizadetih krivic in vrnitev zemlje onemu, ki jo je pred 1300 leti zasedel in obdeloval.

Vrnitev zemlje in gozdov našemu kmetu je bila prva in najvišja naloga svobodne in neodvisne Jugoslavije.

Celokupna borba za gozdove se je torej končala z zmago velikih narodnih in državnih interesov, z zmago pravičnosti in morale, a predvsem tudi z zmago zakonitosti.

Agrarni interesenti smo predsedniku vlade in kmetijskemu ministru g. dr. Srškiću globoko hvaležni za njegovo odločitev. Saj je s prevzemnim odlokom presegel izigravanje zakonov in utrdil v narodu vero v socialno pravičnost naše narodne države, utrdil zakonu veljavo ter avtoriteto oblasti, narodu pa vrnil staro pravdo in omogočil košček kruha.

* * *

Najvažnejši odstavek zgoraj omenjenega odloka ministra za poljedelstvo se glasi:

»Ker agrarne oblasti na temelju razsodbe Državnega sveta nimajo pravice, da sklepajo z ozirom na zakon svobodno o prevzemu razlaščenih površin, ima banska uprava dolžnost, da izroči tačasni državni upravi razlaščenih gozdov v Ljubljani vsa gozdna zemljišča na posestvih:

1. dr. Attems Ferdinand, 2. naslednika Karola Auersperga, 3. Herberstein Josipa, 4. Perger Arturja, 5. Thurn-Douglasa in tovarišev, 6. Thurn Vincenca naslednikov — razun onih površin, ki so si jih lastniki izbrali na podlagi v omenjenem zakonu jim dane pravice. Na posestvu Herwarda Auersperga pa se morajo prevzeti samo gozdovi po izbiri lastnika, a nepravilno prevzeti gozdovi se morajo vrniti lastniku in z njim obračunati... dohodke in izdatke.

Do nadaljnjega pa se ne sme prevzeti gozdnih posestev Windischgrätz Hugona naslednikov, ki je italijanski državljan. O posestvu Kranjske industrijske družbe, ki ima samo 1022 ha gozda, ne pa 1218 ha, se bo sklepalo posebej. M. M.

Zveza slovenskih kmetov

V torek, 2. t. m. se je vršilo v Kranju veliko kmetško zborovanje, na katerem se je ustanovil pododbor Zveze slov. kmetov za srez Kranj. — Zborovanju je predsedoval predsednik Zveze slov. poslanec Albin Koman, ki je v temeljitem govoru obrazložil pomen stanovske organizacije našega kmeta in krepko utemeljil potrebo po njeni ustanovitvi. Kmetje, zbrani iz prav vseh krajev kranjskega sreza, so Komanu navdušeno pritrdjevali in enodušno pozdravili ustanovitev Zveze slovenskih kmetov. — Po govorih predsednika Kmetijske družbe Otona Detele, Ivana Ažmana, Zupana in drugih uglednih mož so bili izvoljeni v pododbor sledeči člani: Franc Mol, predsednik, Zabret, podpredsednik. Za člane pododбора pa: Rozman, Novak iz Naklega, Benedik Jože, Zaplotnik, Dolenc, Suštič, Lazarini, Zupan, Keršič, Martič, Starman, Hudobivnik, Zarnik, Novak iz Mavčice, Vodir, Oto Detela in dr. Saboty.

Denar je vse — človek nič!

Preiskava o vzrokih strahovite železniške nesreče pri Parizu

O strahoviti železniški nesreči, ki se je dogodila pred svetim večerom v Parizu, smo poročali že v zadnji številki.

Razume se, da so odgovorni gospodje morali uvesti strogo preiskavo o vzrokih nesreče; nesreča je bila vendarle prevelika, da bi se dala kako prikriti. Pariški časopisi poročajo sicer tudi to, da so nesrečo res hoteli »zatušati«, vsled česar je tudi pomožni vlak prišel iz Pariza, ki je oddaljen komaj 25 km od kraja nesreče, šele čez 3 ure, toda navsezadnje so morali le z resnico na dan.

Uradna preiskava je dognala, da sta strojevodja in kurjač brzovlaka, ki se je zaletel v prvega, popolnoma nedolžna. Oba so že izpustili iz zapor. Dognala pa je preiskava — kakor poročajo pariški časopisi — tudi to, da je vso nesrečo v resnici zakrivil edinoletni pohlep po denarju in po čim večjih dobičkih.

Proga, kjer se je dogodila nesreča, je last »vzhodne« železnice. To je privatna (delniška) družba, ki jo je pa država prav izdatno podpirala. Sedaj pa vsi časopisi naglašajo, da bi ne bilo te strahovite nesreče, če bi družba ne izvajala naravnost nevzdržnega sistema racionalizacije. Dokler so bili na progah nameščeni številni čuvaji in pregledniki prog, so bile nesreče, čeprav je promet v Franciji najbolj živahen in vozijo vlaki z največjo hitrostjo, razmeroma redke. Odkar pa se je družba vrgla v mehanizacijo pro-

govne službe, namestila avtomatične signalne naprave in znižala število progovnih čuvajev na najskrajnejši minimum, so nesreče vedno pogostejše. Ugotovitev komisije, da so bile signalne naprave zarjavele, še bolj povečuje po sodbi tiska odgovornost družbe za nesrečo. To je dokaz, da je nastavljenih premalo uslužbencev, ki zaradi prezaposlenosti ne morejo držati prometnih naprav v takem stanju, kakor bi bilo za varnost prometa in potnikov neobhodno potrebno. Ostro kritizirajo listi tudi sistem, ki je uveden na vzhodni železnici in ki naravnost vzpodbuja strojevodje, da vozijo preko normalne dopustne brzine. Če ima namreč vlak zamudo, dobi strojevodja dokaj visoko premijo, ako zamudo s povečano hitrostjo zmanjša ali celo izravna. Listi zahtevajo, da se ta nemoralni in za potujoče občinstvo skrajno nevarni sistem nemudoma ukine.

Iz te časopisne kritike je jasno razvidno, kdo je pravi krivec in kdo nosi vso težko odgovornost za nesrečo.

Prizadeta železniška družba bo sicer svojem ponesrečencem izplačala zakonite odškodnine in bo dala žrtvam postaviti skupen spomenik, toda vse to ne more izbrisati težke odgovornosti družbe napram občinstvu.

Načelo: človek ni nič — denar pa vse — mora le enkrat priti ob veljavo, če se noče vsa današnja družba uničiti v močvirju brezmejne sebičnosti in grabežljivosti.

Kam pripeljejo pretirane cene?

Naravno je, da gleda vsak gospodar na to, da doseže za svoje pridelke (izdelke) kolikor mogoče visoke cene, kar pa on sam kupuje, to hoče kupiti po kolikor mogoče nizkih cenah. Kolikor večja je razlika med obema cenama, toliko večji je dobiček.

Zelja po čim višjih prodajnih cenah pa ima svoje meje v kupni moči odjemalcev. Če je cena tega ali onega blaga že previsoka, blaga ne more nihče kupiti in takrat nastane v podjetju (gospodarstvu), ki zahteva previsoke cene, zastoje (>kriza<).

Lep primer takega zastoja vsled previsokih cen nam kaže naša pivovarniška industrija.

Pivovarne v Jugoslaviji zaključujejo svoje poslovno leto meseca septembra. Iz podatkov, ki jih pivovarne objavljajo letos, vidimo, da imamo v Jugoslaviji 33 pivovarn, ki so zvarile oziroma prodale preteklo poslovno leto samo 229.440 hektolitrov piva, dočim so prejšnja leta popili ljudje v Jugoslaviji po 650 do 750 tisoč hektolitrov piva.

Preteklo poslovno leto so prodale torej jugoslovanske pivovarne le še eno četrtno normalnega konzuma; dočim popije pri nas vsak človek na leto povprečno komaj 3 vrčke piva, ga popije na Češkem povprečno po 160 vrčkov, v Avstriji pa po 120 vrčkov na leto in na osebo!

Ni dvoma, da je glavni vzrok tega nazadovanja pretirano visoka cena piva. Če bi trpeli vsled tega nazadovanja le pivovarnarji, se mi ne bi posebno razburjali; ker pa trpe škodo tudi naši hmeljarji in pridelovalci ječmena, se ta zadeva ne tiče samo pivovarniške industrije, ampak tudi znatnega dela kmetov, ki bi radi prodali svoje dobro blago, pa ga ne morejo!

Pri nas velja danes 1 liter piva v nadrobni prodaji povprečno 10 dinarjev (v steklenicah je še dražje). Pred vojno je veljal 1 liter dobrega vležanega piva 40 vinarjev. Če pomnožimo to številko s 15, kar je po vseh valutnih računih dovolj bogato odmerjeno, dobimo današnjo ceno za liter piva: $40 \times 15 = 600$ par ali 6 dinarjev za liter piva. Pri tem pa se nismo ozirali na to,

da danes hmelj in ječmen in delavske mezde niso 15 krat višje od predvojnih cen.

Koliko pa stane danes 1 liter dobrega, močnega vina, vemo vsi. Zato ni čudno, če ljudje pijejo rajši dobro in cenejše vino kakor pa pivo.

Na tem primeru nazorno vidimo, kam pripeljejo pretirano visoke cene. Posledica pretiranih cen je vedno padanje konzuma, temu pa sledi znižanje produkcije; posledica so znižane mezde še zaposlenih delavcev in končno tudi padanje dobička za gospodarje.

Če bo naša pivovarniška industrija — in tudi še marsikatera druga — trmoglavno vztrajala pri svojih pretiranih cenah, bo kmalu prišel čas, ko bo vsaka pivovarna zvarila na leto le še po 1 hektoliter piva. Tega bodo lahko popili gospodje upravni svetniki na svojem letnem obnem zboru, ko jim bo gospod generalni ravnatelj povedal veselo novico, da z dividendo (dobičkom) ni nič!

Le tako naprej!

Portugalska -- stanovska država

Že 15. marca preteklega leta je bila sprejeta na Portugalskem nova ustava, ki določa, da mora biti portugalska republika urejena enotno in stanovsko.

Stanovsko so doslej urejene (ali pa bodo to v najkrajšem času) Italija, Nemčija, Avstrija, friburški kanton v Švici in tudi Zedinjene države v Severni Ameriki gredo na to pot. O stanovski ureditvi držav bomo v kratkem podrobneje poročali.

★

Pred revolucijo na Grškem?

Iz Grčije prihajajo vesti, da se tam pripravlja prevrat, ki naj bi dvignil na vlado zopet nekdanjega predsednika grške vlade Venizelosa. Vlada pa je ukrenila vse potrebno, da do prevrata ali sploh ne pride, ali pa da bo brezuspešen.

Silne povodnji v Bosni

Voda podira nasipe in ruši mostove. — Ljudje v nevarnosti.

Za novo leto je nastopilo v Bosni južno vreme, združeno s silnimi nalivi. Topel veter pa je otajal tudi ogromne snežne mase, tako da so reke in potoki čez noč narastli za več metrov.

Posebno huda je povodenj v Banjaluki in okolici. Reke Vrbas, Bosna, Una, Sana in še nekaj manjših rek so se razlile preko obrambnih nasipov in voda je zalila vso obsežno ravnino. Škoda znaša že doslej več milijonov.

Samo pri Doboju je reka Bosna poplavalila nad 200 hiš. Banska uprava v Banjaluki prejema nebroj brzojavnih prošenj za pomoč.

Najhujši pa je bil položaj v mestecu Bosanski Novi. Ljudje so celo noč delali na nasipih, toda ves njihov trud je bil zaman. Zgodaj zjutraj je bilo že vse mesto obdano od vode, ker se je voda razlila preko nasipov.

Mostove, ki so večinoma vsi leseni, bo brez dvoma voda vse odnesla.

Reka Pliva pa je zalila dolnji del mesta Jajce.

Ker vode še vedno naraščajo, se je bati najhujše katastrofe. Banska uprava se je obrnila na pomoč v Beograd, ker njena sredstva ne zadoščajo več. Vlada v Beogradu je takoj poslala na pomoč vojaštvo, da pomaga rešiti, kar je še mogoče.

★

Predsednik rumunske vlade

Duca — ubit

Obsedno stanje.

Na železniški postaji v Sinaji je dijak Nikolaj Constatinescu 29. decembra zvečer ustrelil predsednika rumunske vlade Duca. Oddal je nanj 4 strele; eden izmed treh napadalcevih tovarišev pa je vrgel na peron bombo, ki je ranila več ljudi.

Napadalca so takoj prijeli in zaslišali. Preiskava je dognala, da je fant član rumunske fašistične organizacije »železna garda«, ki si je stavila za cilj polastiti se državne oblasti v Rumuniji.

Truplo umorjenega predsednika vlade so prepeljali v Bukarešto, pokopano pa bo na pokopniškem posestvu blizu Bukarešte na državne stroške.

Kralj Karol, ki je bil o atentatu takoj obveščen, je poveril vodstvo državnih poslov ministru za prosveto dr. Angelescu.

Proti članom »železne garde« je vlada takoj odredila najstrožje ukrepe. Organizacija je razpuščena, po celi državi pa je proglašeno obsedno stanje.

Na temelju teh ukrepov morajo vsi državljani v Rumuniji izročiti vojaškim oblastem vse orožje; vse uniforme in vsi znaki so prepovedani, prepovedana so vsa zborovanja, cenzura pa je poostrena do skrajnosti.

Doslej ni prišlo nikjer do nemirov.

★

Strahovita letalska nesreča

Letalo Köln—London je zgorelo

Koncem preteklega leta se je potniško letalo, ki je oskrbovalo zračni promet na progi Köln—Bruselj—London, blizu Bruslja vnelo in padlo na tla. Osem potnikov in dva moža posadke je zgorelo.

Letalo je moralo zaradi goste megle leteti zelo nizko, a pri tem se je zaletelo v anteno radijske postaje pri Bruslju. Stolp radio-postaje, ki je visok 250 metrov, je bil sicer razsvetljen, toda zaradi megle pilot luči ni opazil pravočasno.

O gojenju jesenskih in zgodnje pomladanskih prašičev

Znana stvar je, da prašiči, povrženi v jeseni ali tudi v zgodnji spomladi, večkrat slabo uspevajo. To sem tudi sam mnogokrat opazil.

Nekatere svinje namreč zvržejo predčasno, ali pa se težko oprasijo, druge zležejo nepravilno razvite ali celo mrtve mladiče, zopet druge se redno ne potrebujejo, ali požro potrebe in celo mladiče. Tudi izpadi maternice po praseju niso tako redki pojavi. Končno nekatere svinje-matere nimajo dovolj mleka.

Glavni vzroki temu so premajhni, vlažni, temni, hladni hlevi, nerazvite, premlade ali celo bolehnne svinje in nezadostna ali nepravilna hrana.

Razumljivo je, da mladiči takih svinj ali držani v takih hlevih in tudi neprimerno hranjeni ne morejo dobro uspevati. Večinoma teh prašičev zastaja v rasti, se radi naležejo vsake kužne bolezni, so podvrženi prehlajenju (kašelj, očesni, nosni katar). V primeru nezadostne ali slabe hrane se pojavijo izpuščaji na koži in kesneje nastanejo kraste, ali pa dobijo drisko ter, če ne poginejo, hirajo celo življenje.

Zato naj bo pogoj, da kdor nima primernega hleva, naj ne drži svinj za pleme. Bolj se izplača držati 1 prašiča ali svinjo za zakolj, kakor svinjo za pleme v neprimernih okolnostih.

Hlevi pred prasejem naj se dobro osnažijo in razkužijo.

Svinje naj bodo zdrave, živahne, dobro razvite, ne manj kot dopolnjenih 8 mesecev stare,

od matere, ki je imela zdrave prašiče in dovolj mleka. Hrana za te mora biti izdatna, tečna in zdrava. Svinje naj se gibljejo kolikor mogoče na prostem zraku, tudi v jeseni ob lepem vremenu. Ves čas brejosti ali vsaj v drugi polovici jim je treba dajati pol do 1 žlice klajnega apna na dan.

Ko se mladiči izležejo, se jih mora posušiti in varovati pred prehlajenjem, če nima svinja dovolj mleka, jim je treba dodati hrane (kravje mleko, moko, ovseni ali koruzni zdrob itd.), a to vedno sveže pripravljeno na prekuhani vodi in toplo pokladati. Posebno je treba paziti v drugem in tretjem tednu, ko začno sami jesti, da ne pobirajo neprebavljive predmete (listje, slamo, seno) ali prestano mrzlo hrano od matere. Čim dopušča vreme, naj se malo pretečejo po dvorišču ali v kakšnem zavetnem kraju. Prav koristno je, da se pripravi na hodniku ali v enem kotu hleva nekoliko prsti, kjer morejo prašiči brskati in iskati črve in druge rudninske snovi, ki so jim potrebne za prebavo.

Čim se opazi, da prašiči ne uspevajo, a se ne ve vzroka, je dobro se takoj posvetovati z živinozdravnikom.

Potrebno je, da se vedno držimo teh pravil pri svinjereji, na vsak način pa pri jesenskih in zgodnje spomladanskih porodih, ker spomladi in poleti nadomestijo nekatere pomanjkljivosti do neke mere toplota, zelena krma in gibanje na prostem zraku.

Pr. Rebek.

Minimalne plače

Skrb za brezposelne ljudi ne zadeva samo delavcev, ampak v veliki meri tudi kmete, kajti tudi kmetje morajo prispevati za vzdrževanje brezposelnih ne samo s prostovoljnimi darili in podporami, ampak tudi z davčnimi dajatvami. Brezposelnikov pa je vedno več, in sicer toliko več, kolikor nižji in slabši so delavski zaslužki.

Zadnje čase smo brali o delavskih zasluhkih v nekaterih krajih vprav grozne stvari. Da podjetniki ne plačujejo radi visokih dnin, je razumljivo, toda zaslužki, ki ne znašajo na uro niti 1 dinar, so vendar sramotni. Mogoče je že, da ljudje sprejemajo v časih, kakoršni so dandanes, tudi take nizke plače, ker si reveži drugače pomagati ne morejo in ne znajo. Ker pa mi dandanes ne živimo le v pravni državi, kjer mora veljati vsaka pogodba, četudi bi je v obraz vsaki človečnosti, ampak v socialni državi, ki ima nalogo, da ona štiti in varuje s svojo državno močjo gospodarsko šibke sloje pred izkoriščanjem, je potrebno, da tudi brezposelni ali pa preslabo plačani delavci uživajo potrebno varstvo.

Stara zahteva delavcev je bila in je še, da se jih zavaruje pred prevelikim izkoriščanjem z uvedbo minimalne plače. Človek, ki dela pošteno, naj bo za svoje delo najmanj tako plačan, da se bo lahko vsaj do sitga najedel, za silo oblekel in da bo pod streho. To je najmanj, kar zahtevata pravičnost in človečnost. Ker pa te zahteve podjetniki — vsaj ne vsi — nočejo priznati, je treba najnižjo mezo določiti oblastveno.

Ziviljenjske razmere pa so v različnih krajih različne. Zato določajo zakoni v nekaterih državah, n. pr. v Angliji, naj določajo najnižjo mezo krajevne oblasti. Teh mezd se mora držati vsak podjetnik pod kaznijo.

Izkušnje, ki so jih napravili po drugih državah z uvedbo najnižjih mezd, so povsod dobre. Delavec, ki je zadostno plačan, dela boljše kakor sestradanec, kar je podjetnikom samo v korist. Tudi brezposelnost v takih krajih ne narašča tako hudo, ker imajo delavci še vedno nekaj denarja za nakup potrebnih stvari, tako da le

manj podjetij zapira svoja vrata kakor bi jih sicer.

Za slične zakone bo treba skrbeti tudi pri nas. Že zato, ker bodo ne samo delavcem, ampak tudi kmetom v korist. Zadostno plačan delavec bo kupil in porabil ne le več kmetijskih pridelkov, ampak tudi kmetom ne bo v nadlego, če bo imel sam dovolj zaslужka za hrano.

In še ena okolnost prihaja pri nas v poštev. Naši delavci so večinoma sinovi revnih kmetov, za katere ni več prostora doma, čim dorastejo. Te ljudi prepuščati nemili usodi vendar ne gre trajno; zato pa bo koristno za kmete in za delavce, če napravi naša zakonodaja tudi ta korak, ki so ga napravile skoraj že vse napredne države.

Nova »ustava« na Poljskem

Sedanji meščanski in plemiški režim si hoče na Poljskem zagotoviti in utrditi svoj položaj. V to svrhu čedalje bolj spravlja v ospredje ter na dnevni red vprašanje »izpopolnitve« ustave. Predlog za »novo ustavo« bo v kratkem predložen sejmu (narodni skupščini) ter senatu v razpravo. Po tem predlogu nove ustave bo volila predsednika republike posebna skupina 80 volilcev, izbranih iz sejma in senata. Predsednik in član vlade bodo politično odgovorni predsedniku republike. Poslanci bodo voljeni v sejem na 5 let, v senat na 6. Senat bo imel 120 članov; tretjino jih imenuje prezident republike, ostali dve tretjini se volita ter ju morajo tvoriti državljani, ki so posebno »zaslužni« (!) za državo, prednost pa imajo ljudje iz vojaških krogov.

★

Amerika se oborožuje

Ameriški listi poročajo, da nameravajo Zedinjene države zgraditi 100 novih bojnih ladij vseh vrst. Stroški so proračunani na 500 milijonov dolarjev. Pravijo pa, da vlada sama tega predloga ne bo predložila parlamentu, ker noče izzvati japonskega vmeševanja, pač pa predlogu ne bo nasprotovala, če ga bo predložil kakšen parlamentarec.

Število uradništva v naši državi

(Po uradni statistiki.)

Po uradni statistiki, ki je bila izdelana na temelju državnega proračuna za l. 1933/34, smo imeli preteklo leto vseh državnih nameščenecv, t. j. uradnikov, zvaničnikov, služiteljev, pogodbenih uslužbencev in dnevničarjev 207.130, torej za 10.074 več kakor leto prej.

Imeli smo: 27 ministrov in banov, 54.796 uradnikov, 15.352 uradniških pripravnikov, 34.974 zvaničnikov, 11.075 služiteljev, 38.061 pogodbenih uslužbencev in dnevničarjev, potem pa 10.107 častnikov in vojaških uradnikov in 39.933 podčastnikov in orožnikov.

Upokojeencev je bilo ob sestavi statistike 60.402, ki so prejeli skupno 1.020.699.326 dinarjev pokojnine.

Od teh jih je prejelo 9467 svoje pokojnine od finančne direkcije v Ljubljani v znesku 155.606.532 Din na leto.

Zagrebska finančna direkcija je izplačala 14.468 upokojeencev 242.918.316 Din pokojnin.

Glavna finančna blagajna v Beogradu: 7821 upokojeencev, pokojnine 176.302.846 Din.

Ostali upokojeenci so prejeli svoje pokojnine od finančnih direkcij v Banjaluki, Splitu, Sarajevu, Podgorici, Novem Sadu, Nišu in Skoplju.

Poleg državnih uradnikov pa uradujejo pri banovinah še banovinski uradniki, ki prejema svoje plače iz banovinskih proračunov. Vseh banovinskih uslužbencev v državi je 11.878.

Invalidov je bilo (1. julija l. 1933) 70.788, ki so prejeli od države 103.490.835 Din.

★

Kako presojaajo politični položaj Rusi

Ruski komisar za vnanje zadeve Litvinov je poročal na seji osrednjega izvršnega odbora Sovjetske unije o splošnem političnem položaju in je rekel med drugim:

»Mi ne želimo nobene tuje dežele, toda mi tudi ne damo nikomur niti kvadratnega metra svoje zemlje.

Naši odnosi s Poljsko se izboljšujejo in tudi izgledi za sodelovanje s Francijo so za bodočnost ugodni.

Popravilo se je tudi naše razmerje z Anglijo, z Italijo pa smo sklenili pogodbo o ne-napadanju.

Z Zedinjenimi državami Rusija složno sodeluje.

Poslabšali pa so se odnosi z Nemčijo, ker so nemški državniiki preveč imperialistični.

Glede Japonske pa je rekel Litvinov:

»Naša naloga je, da nadaljujemo mirovno politiko na Daljnem vzhodu, toda pripravljeni moramo biti na vse. V sedanjem trenutku nimamo nobenih jamstev, da ne pride do zapletitajev.

Proti reviziji mirovnihih pogodb Rusija ne protestira, hoče pa, da se morebitne revizije izvrše mirnim putem. Ne sme pa se z revizijo napraviti nikomur nobena krivica.

★

Avstrija in Italija

Med 10. in 20. januarjem bo obiskal Dunaj državni tajnik v italijanskem ministrtvu za vnanje zadeve Suvich.

Ta obisk tolmačijo nekateri listi tako, da se Avstrija ne bo odločila niti za »francosko politiko, niti za Nemčijo, pač pa da se bo oslanjala na Italijo.

Ko prečitaš Kmetški list, daj ga prečitati tudi sosedu in mu priporočaj, da si ga naroči. Celoletna naročnina znaša samo 30 dinarjev

Slovenska društva v Ameriki

Naši izseljenci v Severni Ameriki imajo sledeča društva:

1. Slovenska Katoliška Jednota v Jollietu. Šteje 242 društev s 75.000 člani, premoženja pa ima 2.600.000 dolarjev;
2. Slovenska narodna podporna Jednota v Chicagu. Ta ima 732 volanjenih društev s 63.000 člani, društvena imovina pa znaša nad 5 milijonov dolarjev;
3. Jugoslovanska katoliška Jednota z 217 društv in z 19.000 člani;
4. Slovanška svobodomiselná podporna zveza v Chicagu z 212 društv in (12.000 članov);
5. Slovenska dobrodelna zveza v Clevelandu s 53 društv in (10.000 članov);
6. Zapadna Slov. Zveza v Denverju ima 41 društev s 3000 člani;
7. Jugoslov. podporna zveza »Sloga« v Milwaukee ima 18 društev (3000 članov);
8. Družba Sv. Družine v Jollietu ima 17 društev s 1900 člani;
9. Slovenska ženska zveza v Chicagu ima 82 društev s 500 članicami.

Vsa naša podporna društva v Severni Ameriki imajo nad 19 milijonov dolarjev premoženja, člani pa so zavarovani za več kot za 170 milijonov dolarjev. To so lepi uspehi krepke organizacije!

★

Hude zime

Letošnji hud mraz nam daje povod, da se prav radi spominjamo prejšnjih hudih zim, kolikor jih še pomnijo stari ljudje.

A tudi v prav starih časih so doživljali ljudje hude zime in spomin nanje nam je ohranjen še v starih zapiskih.

Tako poroča stara zgodovina, da je l. 401. Crno morje, ki je precej obsežno, vseppek zamrznilo. L. 860. pa je zamrznilo severni del Jadranskega morja, tako da so lahko ljudje peš hodili po zamrznjeni morski gladini od Benetk do Trsta.

L. 874. je bila v dunajski okolici tako huda zima, da je divjačina kar v tropih prihajala v mesto in se ni ljudi nič bala. Drvarji niso hoteli v gozdovih sekati lesa, ker so se bali, da jim zmrznejo roke in zato so Dunajčani morali razbijati in pokuriti svojo sobno opravo, če so se hoteli ogreti.

Tudi l. 1234. je Jadransko morje tako zamrznilo, da so vozili težki vozovi iz Benetk do Trsta preko morja.

L. 1409. je zamrznila cela Donava od svojega izvira v Nemčiji do izliva v Crno morje. L. 1432. pa je zmrzovalo vino tudi v najglobljših kletih, tako da so ga morali razbijati s sekirami; tako se je zgodilo tudi l. 1468., ko so v severni Nemčiji dajali vojakom kepe zmrzlega vina za priboljšek.

L. 1709. je zamrznila okoli Dunaja in na Češkem zemlja do 3 metre globoko. Nato je prišlo nekaj toplejših dni, tem pa je sledilo 130 dni takšnega mraza, da je drevje pokalo in da nikjer ni bilo mogoče dobiti vode.

Hude zime torej niso tako posebna redkost; edina tolažba za nas pa je v tem, da ne trajajo predolgo.

★

Suženstvo še vedno cvete

Po svetu se ljudje bijejo za nov družabni red, v mali afriški republiki Liberiji pa vlada še suženstvo, čeprav je vlada že zdavnaj oklicala osebno svobodo. Kakor je ugotovila neka ameriška komisija, vlada v tej republiki najostudnejše in sramotno suženstvo. V kratkem času je republikanska liberska vlada nalovila okoli 8000 črncev ter jih uporabljala v prisilnem delu. Med sužnji vladajo nezasišane razmere, kakršne niso dostojne niti živali. Vsled te sramote in kršenja najosnovnejših človeških pravic, je Amerika energično pozvala libersko vlado, da nemudoma popravi svoje zločinstvo nad osebno svobodo ubogih črncev.

Mladina

★

»Da boste boljši kakor očetje...« želi predsednik Masaryk mladini

V glasilu državne organizacije češke kmetске mladine, v »Mladem Venkovu«, je objavil predsednik češkoslovaške republike Masaryk sledeče novoletno voščilo češki kmetiski mladini:

»Od mladega rodu pričakujem, naj se pripravlja na pametno in pošteno delo v zasebnem in javnem življenju. Zato je potrebno znanje; znanje in šolanje pa mora dopolnjevati omika in to je naša moralna dolžnost. Moj položaj mi narekuje željo, naj bi današnja mlada generacija bila in ostala res mlada in naj bi bila boljša od očetov.

Skrb za kruh je potrebna in bo potrebna — toda človek ne živi samo od kruha. Od česa pa še? O tem odkritosrčno premišlujte!«

★

Društvom kmetiskih fantov in deklet! Pravkar smo prejeli znake (štiripersna deteljica) in jih lahko tov. društva takoj naročijo. Radi enostavnejšega poslovanja jih bomo pošiljali le proti vplačilu naprej, zato se naj vedno pošlje z naročilom tudi denar. Komad stane Din 5.—. Brez denarja znakov ne moremo pošiljati. — Zveza kmetiskih fantov in deklet v Ljubljani.

Krška vas. Na praznik sv. Štefana je naše Društvo kmetiskih fantov in deklet priredilo veseligr »Dve nevesti« v tukajšnjem gasilskem domu. Obisk je bil prav lep in tudi igra nam je zelo ugajala. — Prav veseli nas delovanje naših fantov in deklet, ki bo prineslo in ustvarilo po po naših vaseh nove razmere. Seveda, skušali bomo to delovanje še povečati in se še tekom zime pokazati naši javnosti.

Št. Vid nad Ljubljano. Društvo kmetiskih fantov in deklet v Št. Vidu je priredilo v nedeljo 31. decembra l. l. Silvestrov večer, ki je uspel nad vse pričakovanje. Nabito polna dvorana pri Kratkju je pokazala zanimanje občinstva za našo mladino. Ob tej priliki se je vpriporila tudi igra »Bratranec«, katero so igralci sijajno rešili. Nekateri so bili prvič na odru, kar sploh verjeti nismo mogli. Vsa čast jim! Po igri pa je bila prav prijetna zabava, ki je potekla v najboljšem razpoloženju.

Sv. Jurij ob Taboru. Društvo kmet. fantov in deklet uprizori na Kraljevo ob 3. uri pop. v dvorani g. Komarja v Kapli zgodovinsko igro »Za staro pravdo«. Snov je vzeta iz tlačanske dobe kmeta za časa bojev Matije Gubca in nam prikazuje obupen položaj naših prednikov. Igra je bila uprizorjena že na več odrih in je žela mnogo uspehov med našim kmetiskim narodom, ker je tudi avtor naš tovariš Ernest Tiran. — Tovariši in tovarišice in vsi prijatelji kmetске mladine, ne zamudite naše prireditve!

Francoske žene grozijo politikom

Nedavno je francoski senat opetovano zavrnil z večino glasov predlog, da bi bila priznana francoskim ženam volilna pravica. Na Francoskem vodijo žene že dolgo let silno borbo za priznanje volilne pravice, toda doslej brez uspešne. Poslednja zavrnitev predloga pa jih je takorekoč spravila iz tira. Velika protestna zborovanja so izvenela v grozno politiko, češ, da v svoji zaostalosti nimajo nobenega razumevanja za politično borbo žen; politiki pa odgovarjajo, da imajo francoske žene že sedaj, brez volilne pravice, ogromen vpliv na kandidate poslanskih, senatorskih in ministerskih »stolčkov« ter da bi tako prišli spričo volilne pravice žen sploh ob vsako besedo.

Ižansko okrožje Društev kmetiskih fantov in deklet ustanovljeno. Na Štefanovo 26. decembra se je zbrala kmetška mladina iz Ižanske organizirana po Društvu kmetiskih fantov in deklet v narodni šoli na Igu, kjer se je vršil ustanovni občni zbor Ižanskega okrožja D. k. f. i. d. Takoj v začetku je tov. Vovk pozdravil vse navzoče v imenu narodne šole, nakar je predsednik pripravljalnega odbora Janežič otvoril občni zbor in pozval funkcionarje pripravljalnega odbora, da podajo svoja poročila. Pri nato se vršili volitvah je bil izvoljen sledeči odbor: Janežič Peter, predsednik, Podlipec Janez, podpredsednik, Cankar Franc, tajnik, Mazi Janez, blagajnik. Odborniki: Kraljič Pavla, Zagar Ivan, Furlan Martin, Golob Tone, Peršič Ciril. Revizorja Vovk Ivan, Škafar Ivan. Delegata za ljubljanski pododbor: Janežič Peter, Šenk Tone. — Po volitvah je govoril v imenu Zveze tov. narodni poslanec Mravlje, ki je poudarjal važnost nalog, ki jih ima sedanja mlada kmetška generacija. V kratkih obrisih je očrtal razvoj mladega kmetškega gibanja med Slovenci in podal njegove približne perspektive bodočnosti. Tov. Vovk je govoril o nalogah in ciljih Kluba prijateljev vaše kulture in njegovega skupnega dela z našo organizirano kmetško mladino. Po govorih tovarišev Škafarja in Dolenca je bil občni zbor zaključen. Da bi tudi ta nova formacija čim več pripomogla k zmagi kmetiskih idej!

Dopisi

Trgovišče pri Veliki Nedelji. Ze dalje časa se je pri nas v Trgovišču gojila misel ustanoviti oziroma pristopiti k naši stanovski organizaciji Zvezi slovenskih kmetov. Kakor pa pri vsakem začetnem delu, posebno pa pri ustanovitvi novega društva, pridejo vsemogoče nepravilnosti, tako je bilo tudi pri nas. Kljub vsem težavam in zaprekam, katere so nas srečavale pri našem delu, smo šli vztrajno naprej in smo dosegli vendar svoj uspeh. Tako smo se dne 10. decembra 1933. zbrali v naši kmetški hiši tovariša Kumerja na zborovanje. Da bi zborovanje vzbudilo v naših kmetih še večje zanimanje in navdušenje, smo zaprosili pri Zvezi za govornika. — Ista nam je pri tem šla na roko ter poslala zgornjega datuma predavatelja tov. Iv. Kronovška, kateri je vsem navzočnim v obširnem in z navdušenjem sprejetim govorom obrazložil pomen naše stanovske organizacije. Istemu izrekamo najlepšo zahvalo! Pod drugo točko dnevnega reda se je izvolil krajevni odbor Zveze slovenskih kmetov, in so bili izvoljeni naslednji tovariši: Predsednik Ivan Novak, podpredsednik Vencek Vinko, tajnik Vekoslav Kumer, blagajnik Cvetko Franc in odborniki: Raušl Peter, Horvat Franc, Novak Ivan, Kandrič Franc. Nato se je še razpravljalo o vseh najvažnejših vprašanjih, ki težijo naš kmetški stan. Kmetje-tovariši, naprej in vztrajno na delo v naši stanovski organizaciji! Pridobivajmo še novih članov, da bo naša organizacija čim močnejša. Zavedajmo se vedno gesla: V slogi je moč!

Št. Rupert v Sav. dol. V naši podružnični cerkvi Sv. Ruperta imamo na Božič vedno sv. mašo. Prva je pri fari na Gomiljskem, druga pri nas in tretja na Grajski vasi. To traja še od nekdaj, le letošnje leto smo bili brez nje. Ljudje pridejo zelo radi, ker je blizu in jim ni treba hoditi celo uro daleč. Nabito polna cerkev vernikov je čakala in godrnjala in nazadnje odšla brez maše. Nekateri so šli nad cerkvene ključarje, ki so pa izjavili, da krivda ni na njih strani in da so svojo dolžnost, kolikor jo imajo, opravili. V bodoče naj bi se to ne dogodilo več, ker na tako velik praznik pač niso ljudje radi brez maše in bi marsikdo, posebej stari ljudje, rajši sedel doma za gorko pečjo, kakor pa da mešajo sneženo brozgo — zastoj.

Novice

Cesta v Kamniško Bistrico. Dela na cesti v Kamniško Bistrico je zima ustavila. Nadaljevali jih bodo prihodnjo pomlad. Treba je zgraditi še tri kilometre ceste, a ta odsek je najtežji, tako da bo cesta gotova šele letošnje poletje. Dela bodo veljala še okrog 300.000 dinarjev.

Prijatelji svinjske pečenke. V okolici Ptuja so predrzni tatovi pokradli zadnje tedne različnim posestnikom več lahkih in težkih svinj. Tatinska zalega pa je bila tako nevarna in spretna pri svojem poslu, da so morali kmetje ponoči sami postavljati straže. Pri zadnji svoji tatvini pa so zlikovci le pustili toliko sledu za seboj, da jih bodo orožniki kmalu prignali na varno.

Zaradi ponarejanja kovancev so prijeli orožniki v Leskovem pri Halozah kovača Miho Mlakarja. Mlakar se opravičuje z veliko bedo, ker mora skrbeti za 5 otrok, a ženo ima v umobolnici.

S sekiro so napadli neznani ljudje 25-letnega fanta Miho Perneta v Šikolah. Ranjenca so prepeljali v mariborsko bolnico.

Pod vlak se je vlegel 22-letni brezposelni trgovski pomočnik Milan Bohore na postaji Videm—Krško. Vlak je truplo popolnoma razmesaril.

Bankir zaradi rop obsojen na smrt. Pretekli teden se je vršila v Beogradu razprava proti bivšemu bankirju Mihajlu Markoviću, ki je s pomočjo nekega drugega razbojnika umoril inženjerja in trgovca Stankovića ter ga oropal za znatno vsoto. Bankir je veljal prej za eno najbolj uglednih oseb v Beogradu. Obtožnica mu je očitala še več drugih zločinov, ki pa se pred sodiščem niso dali dokazati. Zaradi umora pa ga je sodišče obsodilo na smrt.

Vlom v lekarno na Bledu. Na Bledu so vlomili na božič v tamošnjo lekarno »Zlatorog«. Vlomilec je odnesel samo nekaj denarja, blaga se pa ni dotaknil.

Absolventinje kmetijsko-gospodinjkega tečaja imajo na praznik Treh kraljev ob 3. uri popoldan sestanek v šoli v Sostrem. Vabljeni tudi druga dekleta. — Anica Završnik, Fužine 8, pri Ljubljani.

Ali je »kriza« ali je ni? Kakor poroča železniška uprava, se je odpeljalo iz Ljubljane 24. decembra proti Gorenjski 2600 potnikov, proti Kočevju 550, proti Novemu mestu 1200, proti Zidanemu mestu 1300, proti Kamniku 1650, proti Vrhniki 550 — skupaj 9850 potnikov. Na sve-ti dan se je odpeljalo skupno 8400 oseb v vseh zgoraj označenih smereh, na Štefanji dan pa kar 23350 potnikov. V treh dneh se je torej odpeljalo iz Ljubljane 31.600 oseb, ne všteti onih, ki so se odpeljali na deželo z avtobusi in z drugimi vozili. Koliko denarja so ti izleti veljali, če računamo za osebo le 20 dinarjev, to si pa lahko vsak sam izračuna. Samoposebi pa se vri-va vsakomur, kdor bere te številke, vprašanje: Ali je »kriza« v Ljubljani res tako huda, kakor ljudje tarnajo?

Za pomožno akcijo za pomoč brezposelnim v Mariboru so darovale mariborske tekstilne to-tovarne prav lepe zneske. Hutter in drug 60 ti-soč, Zelenko in tov. pa 100 tisoč. Pozivu mestne občine so se pa odzvale tudi druge tvrdke, tako da bo mogla občina svojo pomožno akcijo uspešno nadaljevati.

Dober plen so napravili orožniki v Medvo-dah, ko so na Štefanji dan prijeli mlajšega člo-veka, ki se je izdajal za Todiča, dočim so v Ljubljani, kamor so osumljenca pripeljali, kmalu dognali, da je osumljenec že večkrat obsojeni vlomilec Jakob Lamprecht, ki je koncem avgusta preteklega leta pobegnil iz mariborske kazni-lnice. Lamprecht se je po svojem begu potikal vsepovsod, a preživljal se je samo s tatvinami in vlomi.

† Drejče Merslavič. Dne 21. decembra 1933 je umrl na svojem domu pri Sv. Primožu pri Št. Jurju ob j. ž. tov. Drejče Merslavič, kontrolor živinorejskih zadrug. Zavratna bolezen ga je zrušila in mu vzela življenje. Tov. Drejče Mer-slavič je bil soustanovitelj Društva kmetjskih fantov in deklet v Št. Jurju, član ožjega odbora pododbora v Celju in znan kot značajan, agilen in požrtvovalen kmetjski pokretaš in neustrašen propagator kmetjske ideje. Težko ga bomo po-grešali in nadomestili izgubo. Naj v miru počiva v ljubljani rodni zemlji, vsem preostalim pa izrekamo iskreno sožalje!

Konj utonil v blejskem jezeru. Na dan sv. Štefana sta se peljala dva posestnika s sanmi preko zmrzlega blejskega jezera proti otoku. — Blizu otoka pa se je led udril; konj je utonil, oba moža pa so še pravočasno rešili.

Nagrade za znamke za zračno pošto. Nove znamke za zračni promet bodo imele slike na-ših mest. Nekaj načrtov za nove znamke so iz-delali tudi naši domači umetniki, ki so prejeli prav lepe nagrade v znesku od 1 do 6 tisoč Din.

Kathreiner Kneippova sladna kava je s svojo kakovostjo in izdatnostjo nenadkriljival Pazite na tovarniški znak!

Zaradi ljubezni. V ptujski okolici so našli obešenega posestnikovega sina Jakoba Perneta. Vzrok: nesrečna ljubezen.

Obsojen mazač. Ljubljansko sodišče je obso-dilo na 7 mesecev zaporu upokojenca Permozer-ja iz Cerknice zaradi mazaštva. Pravijo, da so se k njemu posebno rade zatekale ženske v go-tovih razmerjih. Dve ženski, ki sta se obrnili nanj za pomoč, sta bili pa obsojeni vsaka na 1 mesec pogojno.

Porodnica v snegu. Na Sv. Štefana dan je naletel posestnik Sagadin iz Sv. Lovrenca na poti domov v snegu na mlado žensko, ki se je mučila v porodnih krčih. Žensko je posestnik prepeljal v bližnjo zdravniško čuvajnico, kjer je povila krepkega dečka.

Naš tujski promet. Pretekla sezona je bila za naš tujski promet jako ugodna. Naše kraje je obiskalo okoli 160.000 tujcev, ki so plačali nad 800.000 nočnin. Če računamo, da je porabil vsak tujec na dan le po 60 dinarjev, znaša to že okoli 50 milijonov dinarjev, kar je v dobi krize vse-kakor prav znatna vsota.

Ogromne ledene plošče plavajo po Savi mi-mo Mitrovice. Nekatere od njih so nad 100 me-trov dolge.

Brez sledu je izginila v Mariboru na praz-nik 25-letna služkinja Katica Andrič.

Brezposelnost med šolanci. Mestna občina mariborska je razpisala 3 službena mesta pri mestnih podjetjih: mesto upravnika, tajnika in strojnega inženjerja. Za te službe se poteguje 47 prosilcev!

Zalosten božič je doživela letos Ivana Flor-jančič pri Št. Rupertu. Med tem ko je bila odšla v Trst obiskat svojo sestro, ji je doma pogorela hiša. Škode ima nad 15.000, a zavarovana je bi-la le za 5000 dinarjev.

Zlato v Rumuniji. Neka francoska družba je kupila v Rumuniji 1500 oralov sveta za 35 milijonov frankov. Na tem prostoru bo dala družba kopati zlato rudo.

Umrl je na Dunaju poslednji avstrijski feld-maršal Aleksander Krobatič, star 84 let.

Zvone Hočevnar:

Vzroki in potek velikega upora hrvatsko-slov. kmetov leta 1573

(Nadaljevanje.)

Še isti dan je javil ban škof Jurij Draško-vič kralju, da bo okronal z razbeljeno železno krono, seveda, če dovoli, Matijo Gubca, ki se nazivlje kraljem. To se je tudi zgodilo. V ne-deljo, dne 15. februarja so privedli Pasanca in Gubca na Markov trg v Zagrebu. Tu je med groznimi mukami, vpričo Matije Gubca, izdihnil najprej Pasanec. Nato pa so posadili Gubca na razbeljen prestol. Z razbeljenimi kleščami so mu trgali s telesa kose mesa, nato pa so mu posadili na glavo razbeljeno železno krono.

Ze pri sodobnih pisateljih se nahaja po-ročilo, da si je Gubec prisvojil kraljevski na-slov, oziroma, da so ga imenovali kmetjskim kraljem. To pa ni res, to so si plemiči sami izmislili. Če bi bil Gubec imenovan kraljem, bi to najprej vedeli voditelji kmetjske vojske, zlasti pa Gregorić in Gušetić. Toda Gregorić je pri drugem zaslišanju na Dunaju dne 4. maja odločno zanikal, da so hoteli Gubca izbrati za kralja. Gušetić je izpovedal, da je slišal, da bodo Gubca izbrali za kralja, toda do tega čina ni prišlo.

Po porazu so nekatere kmete odgnali v ječo v Ljubljano, druge zopet v Celje, neka-

tere pa v Zagreb. V mestih so jih postavili pred sodišče. Kadar sodniki na lep način niso mogli zvedeti od kmetov, kar so želeli, so po-skusili z mučenjem.

Kaj se je zgodilo z Gregorićem in Guše-tićem? Takoj po izgubljeni bitki sta planila v župnišče Sv. Petra, vzela dvojce konj in zbe-žala proti Križevcem. Toda pri Jasenovcu so ju ujeli. Nepopisno je bilo veselje gospode, ko se je zvedelo, da sta ujeta glavna povelj-nika kmetjske vojske. Takoj so ju odpremili na Dunaj in ju zaprli.

Gregorić, dobro vedoč, da ne bo mogel ničesar tajiti, saj so vedeli, da mora biti on, kot vodja o vsej stvari dobro poučen in vedoč, da mu itak ni rešitve, je odgovarjal jasno. Toda preiskovalni sodniki se niso zadovoljili s tem, da jim je iskreno izpovedal o začetku in o vzrokih upora, da jim je imenoval kape-tane, ki so bili pod njegovim poveljstvom, ampak so ga še mučili in na mučilnici je pri-znal, da je pravi vzrok upora bil Tahi.

Še dvakrat so ga izpraševali, a novega niso mogli ničesar več zvedeti. Hkrati so za-sliševali tudi Gušetića, ki ga pa zaradi sla-bosti niso mučili. Zagovarjal se je čudno in zdi se, da je vso krivdo valil na druge, rekoč, da se upora ni udeležil prostovoljno, ampak, da so ga s tepežem prisilili.

Gregorić in Gušetić sta ostala približno še leto dni na Dunaju. Nato pa ju je kralj Maksimiljan poslal v Zagreb banu Juriju

Draškoviću, da ju kaznuje. Decembra 1574. pa javlja ban Drašković kralju, da je dal Gregorića pogubiti. Kaj se je zgodilo z osta-limi, pa ni znano.

4. Sklep.

Kakor so se kmetje naglo dvignili, tako naglo so tudi podlegli. Po porazu pri Stubici je zopet zavladal red in mir. Le tu in tam ga ruši stokanje ujetih kmetov, ki na mučil-nicah priznavajo, ali pa tudi ne, svojo krivdo, jok in tarnanje žena in otrok, ki so ostali brez rednikov. Kajti nekateri gospodarji so začeli svoje kmete zatirati še huje, kot prej.

V borbah je padlo krog 4000 hrvatskih in slovenskih kmetov. To je za deželo bila velika izguba, kajti vidimo, koliko junakov, ki jih je domovina rabila za obrambo proti Turkom, je spravila v grob okrutnost gospode. Koliko je padlo delavcev, ki bi mogli obdelovati svojo in svoje gospode zemljo! Toda bajte so ostale prazne in puste, kar je v njih še ostalo, to so pokradli in odnesli maščevanja željni vo-jaki, ki jih niti jok in stok nesrečnih žena in otrok ni mogel odvrniti od ropanja. Dolgo je še trajalo, da je mladi naraščaj napolnil prazne kmetjske bajte. Tahi je besnel še huje, kot kdaj poprej; enako so delali ostali veli-kaši. Grozno so postopali z ubogim kmetom.

Končno naj še zaglasim, da kmeta ni uničila plemiška in banska vojska, ampak zima, slabo orožje in še slabša disciplina.

(Konec.)

Zmrznila sta v livanjskem srezu (Hercegovina) dva kmeta, ki sta šla nakupovat vino. — Zmrznila sta v planinah na meji med Dalmacijo in Hercegovino.

Nova župnija v Ljubljani. V ljubljanskem predmestju Bežigrad so slovesno ustanovili na koncu leta novo župnijo. Za župnika je imenovan p. Kazimir Zakrajšek, znan zlasti Slovencem v Ameriki.

Deževno staro leto. Preteklo leto je bilo silno bogato na dežju in padavinah sploh. V naših krajih smo imeli 179 mokrih dni.

Nov premogovnik je začel obratovati v Motniku. Premog je baje boljši od trboveljskega. Delati so začeli sicer že na jesen, blagoslovili pa so rudnik na dan sv. Štefana.

Poroke v Ljubljani v preteklem letu. O novem letu priobčujemo listi podatke o življenju v raznih farah: število porok, rojstev, pogrebov itd. Iz poročil o ljubljanskih farah je razvidno, da je preteklo leto število porok v Ljubljani znatno padlo. Tudi to je znak gospodarskih težav, s katerimi se mora boriti ljubljansko prebivalstvo.

Za 23 milijonov dinarjev cigar in cigaret so pokadili preteklo leto Mariborčani. Največ so pokadili »Drava«-cigaret, ali zato, ker leži Maribor ob Dravi, ali pa zato, ker so poceni...

Nezgodba pri smučanju. V mariborsko bolnico so pripeljali te dni dve učiteljici, ki sta se ponesrečili pri smučanju.

Važno za člane Sokola. Delegati ljubljanskih sokolskih društev so sklenili, da bodo izključili vse člane »Sokola«, ki so stari manj kot 28 let, če se ne bodo redno udeleževali telovadnih vaj.

70-letnico svojega rojstva je praznoval na starega leta dan znani ljubljanski kavarnar g. Fran Krapež. Čestitkam njegovih številnih prijateljev se pridružujemo tudi mi.

Ne pošiljajte denarja v navadnih pismih! Mnogo ljudi ima navado, da pošiljajo denar zlasti v inozemstvo, v navadnih pismih. Take pošiljke pa so silno nesigurne. Kakor poročajo dijaki, ki študirajo v inozemstvu, se prav pogosto zgodi, da dobe pač pisma, denarja v njih pa ne. Zato je pametnejše, če pošiljate denar tako, kakor je predpisano.

»Koledovanec« v Ljubljani prepovedano. Uprava ljubljanske policije je opozorila lastnike javnih lokalov, naj ne dovolijo otrokom znanega »koledovanja« v svojih lokalih. To opozorilo je jako umestno, ker se je nekdanje »koledovanje« razvilo v teku let v čisto navadno beračenje.

Pol milijona dinarjev za uničevanje podgan je določila zagrebška mestna občina. — V Zagrebu napravijo podgane vsako leto za več milijonov škode.

Neverjetna surovost. Zakonca Kelkarjeva iz Križ pri Kozjem se že od poroke naprej nista razumela. Sovraštvo med obema je končno tako naraslo, da je žena pred prazniki sklenila svojega moža ubiti. In res je v neki noči odšla tiho iz spalnice po sekuro in je možu zadala ž njo nekaj težkih udarcev, do smrti ga pa le ni. Ko pa je naslednjega dne opazila, da mož še diha, ga je tolkla s polenom tako, da je revež komaj ušel s poslednjo svojo silo k sosedom. Ti so ga dali prepeljati v bolnico v Krško, kjer se mož bori s smrtjo.

Živinsko je ravnala s svojim komaj 8-letnim pastirškom neka ženska v Juršincih pri Ptuj. Poslala je fantka kidat sneg — bosega. Fantku sta zmrznili obe nogi. Nato ga je brezsrčnica zaprla doma, ne da bi poklicala zdravnika. Reveža je rešil muk šele njegov oče, ki je prišel fantka obiskat. Dal ga je prepeljati v bolnico v Ptuj, kjer pa je fantek umrl. Taka surovost pač za služi občutno kazen!

Fantovski pretep. Na dan Sv. Štefana so neki fantje v Šikolah pri Cerkovcih na Dravskem polju napadli posestnikovega sina Perneta in ga tako pretepli, da so ga morali nezvestnega odpeljati v mariborsko bolnico. Napadalec so zaprli. Vzrok seveda preobilna pijača.

Vesti iz sveta

Obrestna mera v raznih državah. V Bolgariji znaša uradna obrestna mera 8-5 odstotkov, v Rusiji 8 odstotkov, v Jugoslaviji 7-5, v Albaniji 7-5, na Grškem 7, v Litvi 7, v Rumuniji 6, v Španiji 6, na Portugalskem 5, v Avstriji 5, na Ogrskem 4-5, v Nemčiji 4, na Češkem 3-5, v Italiji 3, v Franciji 2-5, v Ameriki 2, v Angliji 2 in v Švici tudi 2 odstotka.

Meso sežigajo v Chicagu. V Chicagu imajo velikanske klavnice, ker je to mesto središče ne samo žitne, ampak tudi mesne trgovine. Ker pa je cena mesa in mesnih izdelkov tudi v Ameriki zelo padla, so začeli meso sežigati, da bi zmanjšali zaloge in s tem dvignili ceno. Poročali smo že, da sežigajo z istim namenom v južni Ameriki kavo, v severni Ameriki pa žito in sedaj še meso. Vse to se godi v dobi, ko na milijone ljudi strada zaradi brezposelnosti. Da bi pa odvisne zaloge razdelili med reveže, ki bi jih ravno tako uničili kakor ogenj, to pa ne pride nikomur na misel.

Grški državnik Venizelos namerava baje zapustiti svojo domovino in se preseliti v tujino. Tako poročajo eni, drugi pa pravijo, da hočejo njegovi pristaši izzvati v Grčiji prevrat, da bi zopet on prišel na krmilo.

Avstrijski državni proračun je avstrijska vlada odobrila brez sodelovanja parlamenta.

Pogajanja za obnovo trgovinske pogodbe med našo državo in Italijo baje dobro napredujejo. Našo delegacijo so v Rimu prav lepo sprejeli.

Velika vohunska afera v Franciji. V Franciji so prišli na sled veliki vohunski organizaciji. Doslej so prijeli že 18 oseb, med temi nekaj zelo odličnih osebnosti.

Novo nemško vojno orožje. Na nemško-francoski meji so odkrili baje neke stolpe, ki sprva niso vzbujali nobene pozornosti. Sedaj pa so baje ugotovili, da gre za posebne priprave za merjenje razdalj. Nemški inženjerji so baje iznašli posebne rakete, s katerimi se da streljati na 200—300 kilometrov daleč, razdalje pa se dajo izmeriti iz omenjenih stolpov.

Pomlajevanje. V najnovejšem času znanstveni in drugi listi mnogo pišejo o pomlajevanju ljudi in živali. V najnovejšem času vzbuja, kakor poroča »Prager Presse«, posebno pozornost najdba profesorja Lebedinskega, ki se mu je posrečilo baje, da z malo, neznatno operacijo »pomladi« živali, pa tudi ljudi. Njegovi poskusi so, po poročilu »Prager Presse«, doslej sijajno uspeli. Če je to res, potem utegne ta najdba postati velike važnosti za živinorejce, ki goje drage plemenske živali.

Nemško časopisje. Po nastopu Hitlerjeve vlade je v Nemčiji popolnoma prenehala tiskovna svoboda. To čutijo časopisi v zmanjšanju svoje naklade. Časopisi, ki so imeli prej po stotisoče izvodov dnevne naklade, jih imajo komaj po nekaj tisoč.

Bivšega predsednika nemškega državnega zbora, socialnega demokrata Loebeja, ki ga je Hitlerjeva vlada zaprla, so sedaj izpustili iz zaporu baje na intervencijo nemškega predsednika Hindenburga.

Dimitrova so takoj po oprostitvi imenovali sovjetji za univerzitetnega profesorja v Moskvi. Tudi so intervenirali za njegovo oprostitve.

Papež je v svojem božičnem govoru na kardinala izjavil poleg drugega tudi to, da ne veruje v novo vojno, ker stane to mnogo denarja, katerega pa obubožani evropski narodi za enkrat nimajo.

Vlak je povozil med postajama Grobelno in Ponikva 55-letnega železničarja Ivana Kolarja. Lokomotiva ga je popolnoma zdrobila.

Kmet, ki čita namesto svojega lastnega gosposko-kapitalistično časopisje, ni samo škodljivec, ampak je pravi izdajalec svojega kmetskega stanu.

Bog ne daj, to je vendar strup!

Kolikokrat kdo vzklikne tako, zlasti skrbna mati, ako hoče njen malček nesti kaj napačnega v usta, ali oče, ko začne jemati sina s seboj v gozd in bi mali brglez rad pojedel vse, kar se mu zdi jagodi ali češnji podobno!

Kaj pa je prav za prav strup?

Strup imenujemo vsako snov, ki že v malih količinah zavžeta povzroča težko obolenje ali celo smrt. V težkih časih, ko skoraj ne mine dan, da bi kje kdo ne obupal nad življenjem in si ga končal ali vsaj skušal končati s tem ali onim strupom, ne bo napak, ako se tudi pri tem pojmu nekoliko pomudimo.

Pred vsem je treba omeniti, da strupi zelo različno vplivajo. Kar enemu živemu bitju povzroči smrt, bo drugemu nakopalo le bolezen ali pa sploh samo trenutno slabost — in narobe. V velikih količinah zavžeta pa so strupene lahko tudi snovi, ki nam sicer služijo kot dodatek k vsakdanji hrani. Kdo si more pri nas misliti kuhanje in pripravljane vsakdanje hrane brez — kuhinjske soli? — No, Kitajci, ki so v marsičem mojstri, znajo ž njo tudi samomorilske kandidate pošiljati na oni svet.

Nihče izmed nas si ne želi, da bi ga pičila kača, jež pa je za ta pik neobčutljiv. Ako se pri ranjencu-človeku naseli v rani bacil, ki povzroča tetanus, je siromak več ali manj zapisan smrti, ježu pa lahko vbrizgnemo tako množino tega strupa, da bi lahko z njim umorili na tisoče ljudi, pa se mu ne zgodi nič zalega.

Volčja jagoda je za človeka strupena, kuncu jo jedo brez škode.

Španska muha vsebuje strup, ki povzroča pri človeku težka obolenja zlasti na ledicah, ježi, kure in žabe pa s slastjo uživajo to žuželko brez najmanjše škode za svoje zdravje.

Že teh nekaj primerov zadostuje za spoznanje, kako je pojem strup prav za prav netočen. Poleg tega pa strupi tudi na isto živo bitje ne delujejo vedno enako. Da je alkohol neke vrste strup, vemo vsi. Številni uboji in pretepi potrjujejo to, vendar ni vseeno, kdaj človek pije. Ako pije po zadostni jedi in je zraven vesel, zadovoljen, mu bo alkohol mnogo manj škodoval kakor pa, če pije na tešče, kadar je jezen ali če ga tarejo hude skrbi.

In še to je važno: kar je za zdravega človeka smrtonosen strup, pomeni lahko bolniku zdravilo, ki mu reši življenje.

Iz tega sledi, da je treba biti v ravnanju s strupi na moč previden. Najbolj pametno ravna, kdor sploh nima opravka z njimi. Tudi črnogledi obupanci naj ne iščejo v strupih rešitve. Dasi je življenje marsikdaj res težko in bridko, bo pameten človek le znal kljubovati vsem težavam. Posebno bo to storil, ako ve, da mu strup, ki se je ž njim hotel otresti življenja in njegovih tegob, lahko prinese samo trajne nakaze, kakor: oslepelost, neozdravljive bolezni na prebavilih itd. —

Bolj možato je: Glavo pokonci, pa če se tudi ves svet podira! Ni namreč hujšega strupa nego je črnogledi obup! Ta ugonobi tudi najmočnejšega orjaka!

★

Slovenski časopisi v Ameriki

Naši izseljenci imajo sledeče časopise:

1. »Amerikanski Slovenec«, dnevnik, Chikago;
2. »Glas Naroda«, dnevnik, New-York;
3. »Prosvetni dnevnik«, Chikago;
4. »Enakopravnost«, dnevnik, Cleveland;
5. »Ameriška Domovina«, dnevnik, Cleveland;
6. »Obzor«, dnevnik, Milwaukee;
7. »Glasilo K. S. U. J.«, tednik, Cleveland;
8. »Nova doba«, tednik, Cleveland;
9. »Glas Svobode«, Chikago;
10. »Mladinski list«, mesečnik, Chikago;
11. »Proletarec«, tednik, Chikago.

V južni Ameriki pa izhajajo:

1. »Slovenski Tednik«, Buenos Aires;
2. »Jugoslavija«, tednik Buenos Aires;
3. »Novi list«, tednik, Buenos Aires.

Bencin iz premoga

Nihče ne bo rad tega verjel, pa je vendarle res, da odločuje danes v gospodarski in v »čisti« politiki *petrolej*! Države sklepajo pogodbe zaradi petroleja; vojskujejo se zaradi petroleja; nove vojne ladje in topove itd. naročajo zaradi petroleja...

Petrolej in bencin, ki ga dobivamo iz petroleja, sta namreč za vse današnje *strojno* gospodarstvo odločilnega pomena; mnogo bolj kot nekdanj premog.

To so najprej uvideli Nemci, zlasti po svetovni vojni. Premoga ima Nemčija dovolj, od najboljših do najbolj navadne vrste, nima pa ne petroleja in ne bencina. Brez teh pogonskih sredstev pa Nemčija ne bi mogla nikamor, ker bi bila vedno odvisna od dežel, od koder bi dobivala petrolej in bencin.

Zato so se nemški učenjaki z vso silo vrgli na rešitev vprašanja, kako bi se dal pretvoriti domači premog v petrolej in bencin. To težavno nalogo je rešil profesor *Bergius*, kateremu se je posrečilo najti pot, kako se pretvarja premog v bencin. Danes imajo v Nemčiji že več tvornic, kjer izrabljajo to iznajdbo na debelo, tako da je Nemčija danes glede bencina neodvisna od tujih dežel. Kaj pomeni ta iznajdba n. pr. za nemško vojno mornarico, ki lahko rabi domači bencin, leži na dlani.

Na isto pot kakor Nemčija je krenila tudi Anglija. Tudi Angleži so sklenili pridobivati bencin iz svojega domačega premoga in so ustanovili že več fabrik z nekaj sto milijoni dinarjev kapitala. Račun se jim bo izplačal ne samo zaradi varnosti njihove mornarice, ampak tudi zato, ker bo našlo v premogovnikih zaposlitev nad 100.000 doslej brezposelnih rudarjev.

★

Svete kače — na Kitajskem

Tajna Li-ang-tsonga.

Za našega človeka skoraj ni bolj odurne živali nego so plazilci, kače, pa bodisi že strupene ali nestrupene. Težko si je torej misliti ljudstvo, ki bi videlo v kači sveto žival. In vendar bivajo tudi taki ljudje na svetu!

V Kini, dve uri od mesta Pinang, stoji že čisto ob robu džungle svetišče, pravi budistični tempelj, posvečen kačam.

Sprednje poslopje vsebuje eno samo veliko, obokano dvorano okrogle oblike. Stene in tla, vse je golo, le tu in tam stoji kak kamenit malik, vendar pa so ti kipi brez vsake umetniške vrednosti.

Iz tega prostora vodi temen hodnik, poln stopnic in ovinkov, četrť ure daleč v drugi del svetišča. Ta je sijajno razsvetljen, poln zlata in raznih dragocenosti, kar jih premore Daljni Vzhod. Komaj se oko razveseli ob tem razkošju, že obide človeka smrtna groza, ako se ozre na tla, ki so tlakovana s kamenitimi ploščami. Po tleh namreč gomazi na stotine zelenkastih kač raznih velikosti. To so — svete kače, ki jih je (po

veri budistov) poslal sam Buda na svet. Zvečer se porazgube iz svetišča v džunglo, proti jutru pa se vrnejo v svoje varno bivališče. Romarji in obiskovalci svetišča prinašajo tem množicam kač potrebno količino hrane, zato so tudi živali tekom stoletij postale res čisto krotke in so se tako navadile ljudi, da jim ne store nič žalega. Strežejo jim in jih negujejo nalašč zanje nastanjeni svečeniki.

Največji čar tega kačjega svetišča ali *liang-tsonga* pa je ogromna kača, ki jo hranijo v posebnem prostoru. Po zatrevanju svečnikov je stara že kakšnih 500 let in je pogoltnila že najmanj tisoč ljudi. Odkar so angleške oblasti prepovedale pri verskih obredih človeške žrtve, se mora »njena svetost« zadovoljiti s teleti. Po dve živali na mesec dobi. Krmljenje te kače je vselej združeno z raznimi verskimi obredi, ki zbero trume budističnih vernikov v tajinstveno svetišče. Po več sto svečnikov neprestano molj pred kačo kletko, dokler zver srečno ne zdavi živali vase.

No, Evropejec, ki je enkrat videl ta ogabni kraj budistične pobožnosti, si drugič ne želi več tja.

★

Čudaška milijonarka

Ne samo »navadni« ljudje — tudi odlične in bogate osebe imajo svoje »muhe«, mogoče še več kot drugi.

Silno muhasta in čudaška je bila n. pr. ena najbogatejših žensk v Zedinjenih državah, Hetty Green (reci: Grin), ki je pred nekaj leti v visoki starosti umrla. Njeno premoženje so cenili po njeni smrti na več kot 20 milijonov funtov (1 funt okoli 250 dinarjev). Kljub svojemu bogastvu pa ni stanovala morebiti v kakšni sijajni palači, ampak se je selila neprestano iz enega stanovanja v drugo, samo da bi plačala zaradi »revščine« manj davka.

Svojo skopost je kazala tudi s tem, da si je napravila spodnje »perilo« iz časopisnega papirja. Kar pa je imela platenega perila, ga ni dajala prati celega, ampak samo spodnje robове, da je prišlo cenejše.

Prave hrane ni uživala nikdar, pač pa je dostikrat žvečila cel dan eno čebulo. Njeno življenjsko geslo je bilo: »Denar, denar in zopet denar« in po tem geslu je zbirala in kopičila milijone tako dolgo, dokler ni smrt njenih milijonov izročila — drugim...

★

Redkev je dobro zdravilo

Nauk o zdravljenju se vedno izpreminja in medicinci prav pogostokrat danes zaničujejo to, kar so še včeraj priporočali in slavili kot višek »modernega« zdravstva.

To opažamo zlasti pri zdravlilih: ni še dolgo tega, ko so se zdravniki znanim domačim zdravilom smejali in proglašali domača zdravila za sredstva za »stare babe«, danes pa gledajo na domača zdravila zelišča popolnoma drugače, kar je tudi pametno, kajti domača zdravila so preizkusili ljudje v dolgih stoletjih.

Med dobra domača zdravila smemo poleg raznih drugih znanih zdravilnih zeli prištevati tudi redkev in sicer jesensko črno in spomladansko belo redkev (redkvico). Uživanje redkve, in sicer že zjutraj, posebno priporočajo ljudem, ki trpe na raznih boleznih žolčnega mehurja in na žolčnih kamenih. Redkev ima namreč v sebi razna olja, ki pospešujejo izločanje žolča in ki krepe ves organizem, kolikor je v zvezi z žolčnim mehurjem.

Program Radio Ljubljane

od 7. do 14. januarja 1934.

Nedelja, dne 7. januarja. 7:30: O eksotah v gozdu (ing. Tavčar Karol). — 8:15: Poročila. — 10:00: Predavanje za delavce.

Ponedeljek, dne 8. januarja. 12:45: Poročila. — 18:30: Zenitno pravo (ga. dr. Grossmann Fini). — 20:00: Koncert slovenskega šramel-kvarteta, vmesne šlagerje poje Mirko Premelj. — 22:00: Čas, poročila, Radiojazz.

Torek, dne 9. januarja. 12:45: Poročila. — 18:00: Otroški kotiček (ga. Gabrijelčičeva). — 19:30: Nacionalno predavanje (Viktor Pirnat).

Sreda, dne 10. januarja. 12:45: Poročila. — 19:00: O narodni vzgoji (dr. St. Gogala).

Četrtek, dne 11. januarja. 12:45: Poročila. — 18:00: Nega dojenčka (dr. Konvalinka-Tavčar). — 19:00: Pogovor s poslušalci (prof. Prezeli).

Petek, dne 12. januarja. 12:45: Poročila. — 19:00: Sokolstvo.

Sobota, dne 13. januarja. 12:45: Poročila. — 18:30: Zabavno predavanje (g. Cesar). — 19:00: Ljudski nauk o dobrem in zlu (dr. Veber). — 20:30: Saksofon solo (g. Ziberl). — 21:30: Čas, poročila.

Sejmi

8. januarja: Zirovnica, Nova cerkev, Šmarje pri Jelšah.

9. januarja: Metlika, Kamnik, Maribor.

10. januarja: Zalog.

11. januarja: Planina.

Vrednostni papirji

2½ % Vojna škoda	Din 296—298
7 % investicijsko posojilo	Din 55—56
7½ % Drž. hipotek. banka	Din 54—56
6 % begluške	Din 38—39
4 % agrarne	Din 26—28
7 % Blair posojilo	Din 36—37
8 % Blair posojilo	Din 37—38
Privilegirane agr. banke	Din 234—235

Valute

1 ameriški dolar	Din 36-80
1 nemška marka	Din 13-65
1 švicarski frank	Din 11-10
1 angleški funt	Din 187—
1 francoski frank	Din 2-25
1 češkoslovaška krona	Din 1-70
1 italijanska lira	Din 3-02

Tem kurzom, ki veljajo za čas od 15. maja 1933, se mora do nadaljne odredbe dodati še 28¼ % na ime »primac«.

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice

reg. zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, Tyrševa (Dunajska) cesta 18 (v lastni palači)

obrestuje vse hranilne vloge po najugodnejši obrestni meri in brez vsakega odbitka

Rentni davek plačuje posojilnica sama

Tekom 51 letnega poslovanja so hranilne vloge narastle na nad Din 230 milijonov izkazane rezerve znašajo " " 10 "

Poleg lastnega premoženja jamči za varnost vlog nad 6.500 zadrugarjev neomejeno z vsem svojim premoženjem, kar predstavlja milijardno jamstvo in popolno varnost vseh vlog

Nаша hrana pozimi

Poleti uživamo radi jedi, ki nas hlade; pozimi pa uživamo jedi, ki dovajajo našemu telesu dovolj potrebne toplote, da lažje prenašamo mraz.

Hrana, ki jo uživamo, mora naše telo prebaviti. Vsaka prebava pa je (kemično) »gorenje«, ki je združeno z vsako pretvorbo ene snovi v drugo. Naša hrana je torej za naše telo to, kar je n. pr. za peč kurivo. Zato moramo pozimi dovajati telesu boljše kurivo.

Mi vemo, da je trd les boljše kurivo kakor

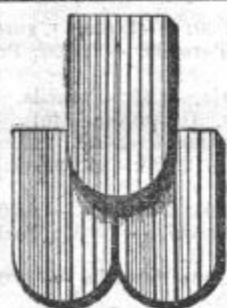
mehak les; še boljše kurivo kakor trd les je premog itd. Učenjaki merijo množino toplote, ki jo daje hrana, po »kalorijah«. Ena »kalorija« toplote je tista mera toplote, ki je potrebna, da segrejemo 1 liter (1 kg) vode za 1 toplotno stopinjo (Celzija). Poskusi kažejo, da ima 1 gram 9'4 kalorije, to pomeni, da segrejemo lahko z 1 g svinjske masti 9'4 litre vode za 1 stopinjo, a 1 gramom sladkorja pa le 4'1 litra, ker ima sladkor samo 4'1 »kalorije«.

To se pravi z drugimi besedami: Kolikor bolj mastna je hrana, toliko več toplote proizva-

ja v nas. Mast je torej najboljše »kurivo« za naše telo.

Najbolj mastno je olivno olje, ki vsebuje 100 odstotkov čiste masti. Potem slede: surovo maslo (80—90 odstotkov čiste masti), svinjska mast (75—85) in slanina (75—80). Masten sir ima 43, mastna klobasa 40, šunka 32, mastna gos 30, sir 30, smetana pa 23 odstotkov čiste masti.

V kuhinji moramo torej gledati pozimi na to, da privedemo sočivju čim več in čim izdatnejše masti; pa tudi več hrane moramo uživati pozimi — seveda po pameti — kakor poleti.

Opeko in strešnike

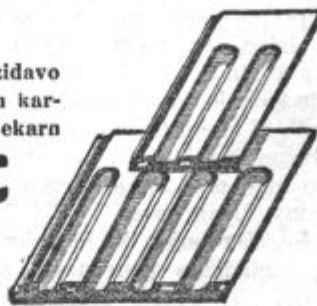
vseh vrst, za zidavo hiš, iz znanih karlovskih opekarn

ILOVAC

dobavlja franko vsaka postaja po konkurenčnih cenah samo

Generalno zastopstvo za Dravsko banovino

„EKONOM“ LJUBLJANA, KOLODVORSKA 7

TISKOVINE
vseh vrst: trgovske, uradne, reklamne, časopise, knjige, večbarvni tisk hitro in poceni!
TISKARNA MERKUR
LJUBLJANA, GREGORČIČEVA 23
Tel. 25-52 Telegram: Tiskarna Merkur

» **E K O N O M** «

R. Z. Z. O. Z. V LJUBLJANI
Kolodvorska ulica 7 (v lastni hiši)

TELEFON INTERURBAN 25-06

DOBAVLJA VSE DEZELNE PRIDELKE, npr.: pšenico, rž, ječmen, oves, koruzo, ajdo itd.

MLEVSKE IZDELKE: pšenični zdrob, pšenično moko, rženo moko, ajdovo moko, koruzno moko, koruzni zdrob, pšenično in koruzno krmilno moko, pšenične otrobe, ješpreni, kašo

POLJSKE PRIDELKE: krompir, fižol, zelje, seno in slamo

STALNA ZALOGA vseh umetnih gnojil (rud. superfosfata, kalijeve soli, Tom. žlindre, nitrofoskala, apnenega dušika, čilskega solitra itd.), cementa i. dr.

GLAVNO ZASTOPSTVO za Slovenijo opekarne „ILOVAC“, Karlovac, za vse vrste zidne in strešne opeke

Priporočamo Vam
najboljše šivalne stroje ter kolesa

Adler-GRITZNER
Švicarski pletilni stroji
DUBIED

Igle in posamezni deli za vse sisteme strojev edino le pri tvrdki

Jos. Petelinc, Ljubljana

blizu frančiškanskega mostu ob vodi. Telef. št. 29-18
Brezplačen pouk v voženju. — Večletno jamstvo.

Zaloga v Kranju
Trgovina Levičnik

NAŠA NOVA PRATIKA je izšla.

Vsak bo zadovoljen z njo. Vsebina je izbrana za podeželske razmere. Izredno je praktična in podučna za našega kmetkega človeka, o čemer se vsak lahko sam prepriča. Stane Din 5.—. — Zaloga je omejena, zato treba takoj naročiti. (Trgovci znaten popust.) Sprejemamo še stalne zastopnike in preprodajalce. — Pišite na: Uprava „Naše nove pratike“, Ljubljana, Pražakova 8.

Spalnico črešnjevo

po nizki ceni prodaja

Martin Košir
mizar

Brod, Novo mesto

Naročajte „Kmetški list“!

DENAR naložite najboljše in najvarneje pri domačem zavodu

KMETSKI HRANILNI IN POSOJILNI DOM

reg. zadr. z neomejeno zavezo

v LJUBLJANI, Tavčarjeva (Sodna) ulica št. 1

Telef. št. 28-47. Rač. pošt. hran. št. 14.257. Brzjavi: „Kmetški dom“. Žiro rač.: Narodna banka

VLOGE na knjižice in tekoči račun obrestuje po 4%, brez odpovedi, po 5%, pri tromesečni odpovedi. — **JAMSTVO ZA VLOGE** presega večkratno vrednost vlog. Strankam nudi brezplačno poštne položnice za nalaganje denarja. Vložne knjižice drugih zavodov sprejema brez prekinjenja obrestovanja. — **POSJILA** daje na poroštvo, na vknjižbo in na zastavo premičnin in vrednostnih papirjev in v tekočem računu pod najugodnejšimi pogoji. **BLAGAJNIŠKE URE:** Ob delavnikih od 8—12 $\frac{1}{2}$ in od 3—4 $\frac{1}{2}$, le ob sobotah in dnevih pred prazniki od 8—12 $\frac{1}{2}$ ure.

Podružnici: KAMNIK — MARIBOR

Stanje vlog: Din 35.000.000.—. Rezerve Din 1.200.000.—.